

RERE LA MIRADA

De Cristina Navarro vaig dir dels seus paradisos de paper-pintura, vaig dir dels mites gràfics que dissenyava el llapis (el pinzell, el buri) sempre màgic d'aquella que és alhora maga i artista. I deia també que la innocència (les innocències; la seua, la nostra) recuperava.

Recuperare allò dit, ho retire, torne sobre el mateix... ¿...? Un interrogant, s'obre, es tanca, davant l'obra que interroga el passat i la utopia, la pèrdua i el desig.

O, senzillament, creant la Creació: el cel, els astres, la terra, flora i fauna, el nen acabat de dibuixar.

I encara abans. Perquè hi ha una sèrie de gravats que remetent (imaginen, emocionen, es fan signe) a un estadi desitjant d'abans de la Creació. Monstres (contraris a la norma natural, meravellosos) d'un desig remot, primigeni, ¿infantil?

En l'obra de Cristina Navarro, gravat a gravat, vinyeta a vinyeta, hi troben l'al·lusió formal i referencial al «món de la infància». Però (i el llest adult acostuma a ensepegar en aquesta pedra de toc) «l'infantil», ací, no rau simplement en la referència temàtica, en la similitud gràfica.

Hom diria que ací la infància és l'estil, i ben lluny de l'ingenu qualificatiu de ser-ho per la seua «ingenuïtat» (llegiu «naif» o qualsevol altra etiqueta a l'ús). En dir *infància*, en remetre(-se) a ella l'obra de Cristina Navarro, és precisament per l'elaborada estilització de tan simples i alhora complexos tema, referent i estil.

Desitjada, la infància, perquè el desig es fixa en ella, i així el desig es mostra en els seus signes manifestes, en el seu desig latent.

La infància: l'art, a la fi, recuperat? Fixats, ací, l'art i la infància.

Fixats, gravats: l'ocell en el seu vol, la finestra en la seua obertura, el paisatge en la seua visió, el nen en la seua mirada, el somni en la seua imatge. Fixació (art), des de la mirada de l'artista: adulta, que desitja desigs, somnia, somnis, dibuixa-recupera pèrdues primigènies: l'esplendor de la Creació; la infància; la ideal ciutat, o el paisatge, adormits al seu somni.

Mirada, la de l'artista, la de l'art, que troba la seua representació metafòrica en aquest nen que, d'esquena a la nostra mirada, a la seua pròpia mirada, a ell mateix, ha de contemplar el límit de l'infinit en una mar immensa però reduïda a les proporcions del xicotet banysta; aquest nen que, a penes ficat a l'aigua, però amb un «imaginable» desig de profunditat, d'immersió, apareix perfectament detingut en ell mateix, ficat en el pla (la mar, l'horitzó, el cel, la seua esquena) que ell mateix delimita: ço és, girant-se (el nen, l'artista, el gravat) sobre si, en art.

Josep-Lluís Seguí